

Fővárosi Ítéltábla

Az ügy száma:

1.Pf.20.319/2023/5/II.

A felperes:

felperes

felperes címe

A felperes képviselője:

Dr. Szádeczky-Kardoss Gábor ügyvéd

ügyvéd címe.

Az alperes:

alperes

alperes címe

Az alperes képviselője:

Dr. Sinka Iván ügyvéd

ügyvéd címe

A per tárgya:

végrendelet érvénytelenségének megállapítása

Az elsőfokú bíróság:

Fővárosi Törvényszék

A fellebbezéssel támadott határozat száma:

26.P.21.872/2021/27.

A fellebbezést benyújtó fél:

felperes

Ítélet

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú ítéletet helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg 15 napon belül az alperesnek 300.000 (háromszázezer) forint másodfokú perköltséget, továbbá az államnak 2.500.000 (kétfélmillió-ötszázézer) forint fellebbezési illetéket. Az illeték megfizetése a Nemzeti Adó- és Vámhivatal illetékbevételei számlájára e határozat meghozatalának napjától számított 60. napon esedékes.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

Indokolás

[1] Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint a felperes néhai örökhagyó (a továbbiakban: örökhagyó) testvére.

[2] Az alperes 2016-tól az örökhagyó haláláig élettársi kapcsolatban élt az örökhagyóval.

[3] Az örökhagyó 2020. augusztus 9-én tanú1 és tanú2 együttes jelenlétében írásbeli magánvégrendeletet készített, amelyben a tulajdonában álló ingatlan címe szám alatti ingatlan

és a hozzá tartozó, teremgarázsban található gépkocsitároló hely, valamint a lakásban maradt ingóságok örökösenek az alperest nevezte meg. A végrendeletet tanú1 és tanú2 írták alá végrendeleti tanúként.

[4] Az örökhagyó 2020. augusztus 14-én leszármazó és házastárs hátrahagyása nélkül hunyt el.

[5] A közjegyző közjegyző helyett eljáró közjegyző-helyettes közjegyző-helyettes a 2021. június 16-án kelt 11058/N/3/2021/28. számú hagyatékátadó végzéssel – a hagyatéki eljárásban kialakult öröklési jogi vita miatt – az örökhagyó hagyatékából a perbeli ingatlant, valamint a gépkocsitároló helyet ideiglenes hatállyal a 2020. augusztus 9-én kelt írásbeli magánvégrendelet alapján az alperesnek adta át. A hagyaték további tárgyait a törvényes öröklés rendje szerint teljes hatállyal a felperesnek adta át.

[6] A felperes eshetőleges tárgyi keresethalmazatban előterjesztett keresetében elsődlegesen annak megállapítását kérte, hogy az örökhagyó 2020. augusztus 9-én kelt allográf magánvégrendelete a felek egymás közti viszonyában érvénytelen a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 7:40. § (1) bekezdés a) pontja alapján, mert az örökhagyó tévedett a végrendeleti nyilatkozata tartalmában, illetve a végrendelet tartalma szerinti végrendeletet egyáltalán nem kívánt tenni.

[7] Másodlagosan kérte annak megállapítását is, hogy a végrendelet a Ptk. 7:40. § (1) bekezdés c) pontja alapján azért érvénytelen, mert az örökhagyót az alperes tisztességtelen befolyással bírta rá a végintézkedésre.

[8] Harmadlagosan az érvénytelenség megállapítását arra tekintettel kérte, hogy az alperes a végrendelet elkészítésében közreműködött, negyedlegesen pedig a Ptk. 7:17. § (1) bekezdés b) pontja alapján azért, mert annak aláírásakor tanú2 végrendeleti tanú nem volt jelen.

[9] A keresetek ténybeli alapjaként azt adta elő, hogy az örökhagyó daganatos betegségben szenvedett, halálát is ez a betegség okozta. Az örökhagyóval jó, testvéri kapcsolatot ápolott és nem volt tudomása róla, hogy az örökhagyó végrendelkezni kíván és örököseül az alperest kívánja megnevezni. Életszerűtlennek tartotta, hogy az örökhagyó közvetlenül a kórházba kerülése előtt, közjegyző vagy ügyvéd közreműködése nélkül végrendelkezett annak ellenére, hogy az alperes előadása szerint e szándékát már 2020. év elején kifejezésre juttatta.

[10] Állította, hogy a felperes a végrendelet keletkezésének napját megelőző napon, 2020. augusztus 8-án beszélt az örökhagyóval telefonon, aki ekkor már nehezen fejezte ki magát, sokszor összefüggéstelenül beszélt, olyan volt, mintha nem lenne teljesen öntudatánál. 2020. augusztus 10-én kereste fel az örökhagyót a házastársával együtt, akkor azt tapasztalta, hogy az örökhagyó már nem volt olyan állapotban, hogy a végrendeletet megfogalmazza, megszerkessze, leírja és kinyomtassa. Ebből a felperes szerint az következik, hogy a végrendelet keletkezésének időpontjában az örökhagyó állapotában olyan állapotromlás volt érzékelhető, ami kétséges teszi, hogy a végrendelet tartalma szerinti nyilatkozatot kívánt volna tenni. Azt állította, az örökhagyó nem volt tudatában annak, mit ír alá és nem volt tudatában annak, hogy végrendeletéről van szó.

[11] A végrendelet szövege szerint annak egy példánya az örökhagyóhoz, a másik az alpereshez került, ugyanakkor tanú1 végrendeleti tanú szerint a másik példányt az örökhagyó kérésére ő tette el. A végrendelet szövegéhez képest ez a változás szintén az örökhagyó tévedését jelenti.

[12] A felperes állította továbbá, hogy az alperes tisztességtelenül befolyásolta az örökhagyót azzal, hogy rábírta a javára történő végintézkedésre azért, hogy a halála után a ingatlan címe lakásban élhessen tovább. Tisztességtelen befolyásnak tekintette azt is, hogy az

alperes – előadása szerint – maga is azt kérte az örökhagyótól, hogy ne a teljes hagyatékot, hanem csak a közösen lakott lakást hagyja rá. Ez ugyanis az örökhagyót az akaratával ellentétes végrendeleti rendelkezés tételére készítette.

[13] Arra is hivatkozott, hogy az örökhagyónak a végrendelet keletkezésének időpontjában fennálló állapota miatt a végrendelet tartalmának kialakítása közreműködő személy nélkül nem történhetett. A végrendeletet valaki megfogalmazta az örökhagyó helyett, leírta és kinyomtatta, ez a személy pedig az alperes volt figyelemmel arra, hogy az örökhagyónak számítógépes ismeretei nem voltak, a végrendeletet sem megszerkeszteni, sem kinyomtatni nem tudta.

[14] Kiemelte azt is, hogy a végrendelet napján történt események tekintetében a tanú2 és tanú1 tanúk vallomásaiban mutatkozó lényeges ellentmondásokból az a tény következik, hogy tanú2 tanú nem volt jelen a végrendelet örökhagyó általi aláírásakor.

[15] Indítványozta tanú3, a felperes gyermekének meghallgatását a felperes és az örökhagyó között fennállt jó kapcsolat alátámasztására, továbbá a Gmail.com megkeresését arra vonatkozóan, hogy a végrendelet megelőzően az örökhagyó e-mail címéről a tanúk címére érkezett-e e-mail.

[16] Az alperes a kereset elutasítását és a felperes perköltségben marasztalását kérte. Érvéle szerint a végrendelet alaki okból nem érvénytelen és tartalmi érvénytelenségi ok sem áll fenn. A végrendelet az örökhagyó valós akaratát, saját akaratelhatározását tükrözi. Az örökhagyó nem kívánta, hogy kizárólagos törvényes örököse az iránta nem érdeklődő, vele rendszeres kapcsolatot nem tartó, betegségéről és egészségi állapotáról csak felületes ismeretekkel rendelkező felperes legyen. Ezzel szemben az örökhagyót a vele négy éve együtt élő alperes ápolta, betegségében gondozta és egészségügyi ellátásáról gondoskodott.

[17] Az örökhagyóban már 2020 elején megfogalmazódott az a szándék, hogy végrendelettel az alperesről, mint élettársáról gondoskodjon és a közösen lakott ingatlanuk örökösévé tegye. Ennek megfelelően került sor arra, hogy az örökhagyó a saját számítógépén a végrendeletet megszerkesztette. Annak kinyomtatásakor a két végrendeleti tanú jelen volt és az örökhagyó részéről aláírás a két tanú együttes jelenlétében történt.

[18] Állította, hogy az örökhagyó egészségi állapota fizikai szempontból hullámzó volt. A fizikai gyengeség azonban szellemi állapotát sosem érintette. A végrendelet napját követően következett be állapotromlás az örökhagyónál. Ekkor kereste őt fel a felperes. Az örökhagyó aznap állapota alapján a felperes tévesen következtetett arra, hogy a megelőző napon a végrendelet érvénytelenségi oka következett volna be. Álláspontja szerint a két végrendeleti tanú vallomása tekintetében tapasztalható ellentmondások nem annyira jelentősek, amiből a tanúk együttes jelenlétének hiányára egyértelműen következtetni lehet. A tanúk a végrendelet keletkezésének konkrét idejét és a végrendelet aláírásának körülményeit egyezően adták elő.

[19] Védekezése kiterjedt arra is, hogy a jelenléte közreműködésként nem értékelhető még abban az esetben sem, ha a végrendelet tanúk általi aláírásakor a lakásban tartózkodott.

[20] Az elsőfokú bíróság rögzítette, hogy a per érdemi tárgyalási szakaszában, 22. sorszám alatt az örökhagyótól származó okiratokat csatolt annak alátámasztására, hogy az örökhagyó képes volt arra, hogy a számítógépén a végrendeletet megfogalmazza és azt kinyomtassa.

[21] Az elsőfokú bíróság a kereseteket elutasította.

[22] Kötelezte a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 480.000 forint perköltséget és az államnak 1.500.000 forint kereseti illetéket.

[23] Ítéletének indokolásában ismertette a Ptk. 7:40. § (1) bekezdés *a)* és *c)* pontjaiban, 7:19. § (1) bekezdésében, 7:17. § (1) bekezdés *b)* pontjában foglalt rendelkezéseket.

[24] Kiemelte, hogy a felperes az elsődleges és másodlagos keresetét a végrendelet akaratí hibájára alapította.

[25] A Ptk. 7:40. § (1) bekezdés *a)* pontja két érvénytelenségi okot tartalmaz: a végrendelkező egyáltalán nem akart ilyen tartalmú nyilatkozatot tenni, vagy tévedett a nyilatkozata tartalmában. A jogszabály szövegéből következően a végrendeleti akarat fogyatékosága miatti érvénytelenséghez azonban nem elegendő pusztán ezen körülmények fennállása: konjunktív törvényi feltétel az is, hogy a rendelkezést az örökhagyó különben nem tette volna meg.

[26] Megállapítása szerint az örökhagyó végrendelkezési akaratának hiányát a perben feltárt bizonyítékok nem támasztották alá. Mindkét végrendeleti tanú egybehangzó – és az alperes nyilatkozatával is összhangban levő – tanúvallomása szerint az örökhagyó korábban már telefonon is beszélt velük arról a szándékáról, hogy végrendelkezni kíván.

[27] A két végrendeleti tanú vallomása egybehangzó volt abban a tekintetben is, hogy a végrendelet szövegét az örökhagyó szerkesztette meg a számítógépén, majd nyomtatta ki és írta előttük alá. A tanúk szerint az örökhagyóval többször váltottak e-mailt, az örökhagyó e-mail címét is meg tudták jelölni.

[28] Az a tény, hogy a felperessel az örökhagyó az öröklés kérdéséről nem beszélt, illetve a végrendelkezést követő napon a felperes az örökhagyónál zavartságot tapasztalt, továbbá, hogy a végrendelet nem meríti ki a teljes hagyatékot, nem ad alapot az örökhagyó végrendelkezési szándéka hiányának megállapítására.

[29] A Ptk. 7:40. § (1) bekezdés *a)* pontjában írt másik érvénytelenségi ok fennállását, azaz az örökhagyó nyilatkozatában fennálló tévedését sem látta megállapíthatónak. Az örökhagyó tévedése a nyilatkozat tartalma körébe eső bármely tényre, tehát a juttatással érintett személyére, jogutódi minőségére, a hagyaték tárgyára, annak minőségére és mennyiségére vonatkozhat. Megnyilvánulhat abban, hogy az örökhagyó mást nyilvánított ki, mint amit valójában akart, tehát eltévesztette a rendelkezést, és abban is, hogy az örökhagyó nyilatkozatából valamely rendelkezés kimaradt. Az örökhagyó végrendeleti akaratának fogyatékoságát és a végrendelet erre visszavezethető érvénytelenségét eredményező tévedésnek azonban elengedhetetlen feltétele az, hogy a tévedés a végrendeleti nyilatkozat tartalmára vonatkozzon, tehát az örökösnevezést, illetőleg a hagyatéki juttatást érintse. A felperes ezért tévesen hivatkozott arra, hogy a nyilatkozat tartalmában való tévedést a végrendelet egy példányának tanú1 tanú birtokába kerülése megvalósította.

[30] A végrendeleti tanúk vallomása alapján azt tekintette bizonyítottnak, hogy az örökhagyónak az volt az akarat, hogy halála után az alperes örökölje a ingatlan címe lakást a benne levő ingóságokkal és a teremgarázs beállóhellyel együtt. Az örökhagyó valós végrendelkezési akaratát tükröző nyilatkozat nem vonható kétségbe amiatt, hogy a felperes számára ez váratlan, szokatlan, a korábbi tudomásával össze nem egyeztethető volt. Nem volt feltárható olyan adat, ami azt támasztaná alá, hogy akár az örökös személyében, akár a végrendeleti juttatás mértékében a végrendeletben kifejezethez képest más volt az örökhagyó végrendelkezési akarat, az örökhagyó más személy örökössé nevezésével, vagy más vagyontárgy juttatásával akart végrendelkezni.

[31] Kiemelte, hogy a Ptk. 7:40. § (1) bekezdés *a)* pontjában írtak konjunktív feltétele az is, hogy az örökhagyó a rendelkezést nélkül nem tette volna meg, erre vonatkozóan pedig a felperes tényeket egyáltalán nem adott elő.

[32] Azt hangsúlyozta, hogy a Ptk. 7:40. § (1) bekezdés c) pontja alkalmazásában a tisztességtelenség megállapítására a tények akkor adnak alapot, ha az állított befolyás az örökhagyó és a nevezett örökös viszonyát és az általános erkölcsi normákat is tekintve elfogadhatatlan, elítélendő ráhatással az örökhagyó valóságos végakaratának eltérítésére, annak szabad, befolyásmentes kinyilvánítása ellen irányult.

[33] A felperes által e körben előadott tények az előbbi érvénytelenségi oknak nem feleltethetőek meg. A felperesnek a ingatlan címe lakásban éléssel kapcsolatos hivatkozása nem jelöli meg, hogy az alperes befolyása – amennyiben meg is valósult – miért sérti nyilvánvalóan a társadalom általánosan elfogadott erkölcsi normáit, szokásait, miért irányult az örökhagyó valós végakaratának elítélendő eltérítésére. Önmagában az, hogy az örökhagyó a végrendelet tartalmát az örökösrel megbeszéli és az örökös azt kéri, hogy a hagyatékban csak kisebb mértékben részesüljön – többlettényállási elem hiányában – a befolyás tisztességtelen jellegének megállapítását nem alapozza meg.

[34] Az elsőfokú bíróság az alperes végrendelet elkészítésében közreműködését sem látta megállapíthatónak. Kiemelte, hogy a Ptk. 7:19. § (1) bekezdése alkalmazásában közreműködőnek a végrendelet megfogalmazója, szerkesztője, leírója és minden olyan személy minősülhet, akinek tevékenysége a végrendelet tartalmának érdemi befolyásolására nyújt lehetőséget. A felperes azért állította, hogy az alperes a végrendelet tételénél közreműködött, mert álláspontja szerint az örökhagyó a végrendelet szövegét számítógépen megírni, megszerkeszteni, kinyomtatni nem tudta, ehhez mindenképpen valakinek a segítségére volt szüksége, aki az alperes volt. Az örökhagyó egy régi számítógéppel és nyomtatóval ugyan rendelkezett, de ezek használatához nem értett. A felperes e körben tett tényelőadását és érvelését a végrendeleti tanúk vallomásai cáfolják. A tanúk vallomása nem volt egybehangzó abban a tekintetben, hogy az alperes a végrendelet elkészítésekor az örökhagyóval és a tanúkkal egy helyiségben tartózkodott-e, illetve hallotta-e, látta-e az eseményeket. Abban azonban mindkét tanúvallomás egyezett, hogy az örökhagyó maga kérte fel a végrendeleti tanúkat, elmondta nekik a végrendelettel kapcsolatos szándékát és a végrendelet megszerkesztését, illetve, hogy az örökhagyó a végrendeletet maga nyomtatta ki és ebben az alperes nem vett részt. A felperes egyébként ezen esetben sem tett tényelőadást arra nézve, hogy az örökhagyó a rendelkezést a közreműködés nélkül nem tette volna meg.

[35] Az alperes által 22. sorszám alatt csatolt bizonyítékok a Pp. 220. § (7) bekezdése alapján ugyan nem voltak figyelembe vehetőek, azonban a bíróság ezek hiányában kellően alátámasztottnak látta azt az alperesi védekezést, hogy az alperes a végrendelet tételénél közreműködőnek nem volt tekinthető.

[36] A negyedleges kereset vonatkozásában arra mutatott rá, hogy a tanúvallomások a lényeges, a végrendelet aláírásához szorosan kapcsolódó részekben egyezők voltak, egyéb bizonyíték pedig nem merült fel azzal kapcsolatban, hogy tanú2 tanú a végrendelet keltének napján nem tartózkodott az örökhagyónál és nem volt jelen a végrendelet örökhagyói aláírásakor. Ezért a bíróság – a tanúk idős korára és az időmúlásra is tekintettel – a tanúvallomásokban feltárható eltéréseket a Pp. 279. § (1) bekezdése alapján mérlegelve azokat nem találta elegendőnek annak ítéleti bizonyossággal történő megállapításához, hogy a két végrendeleti tanú közül tanú2 a végrendelet aláírásakor nem volt jelen. Ezért a végrendelet érvénytelenségét a Ptk. 7:17. § (1) bekezdés b) pontja alapján sem látta megállapíthatónak.

[37] Mellőzte tanú3 tanú meghallgatását tekintettel arra, hogy az örökhagyó és a felperes közötti családi kapcsolat jellege nem tartozott a bizonyításra szoruló tények körébe. Mellőzte a Gmail.com platform üzemeltetőjének megkeresését is.

[38] Az elsőfokú bíróság a Pp. 83. § (1) bekezdése alapján rendelkezett a perköltség viseléséről.

[39] Az elsőfokú ítélet ellen a felperes fellebbezett.

[40] Jogorvoslati kérelmében az elsőfokú ítélet megváltoztatását és elsődlegesen annak megállapítását kérte, hogy néhai örökhagyó 2020. augusztus 9-én kelt magánvégrendelete érvénytelen, hogy az örökhagyó tévedett a végrendeleti nyilatkozatának tartalmában, illetve a végrendelet tartalma szerinti végrendeletet egyáltalán nem akart tenni, és a végrendelet megtételére a néhait az alperes tisztességtelen befolyással bírta rá. [Ptk. 7:40. § (1) bekezdés a) és c) pontja]

[41] Másodlagosan annak megállapítását kérte, hogy a végrendelet a Ptk. 7:37. § (1)-(2) bekezdése, és a Ptk. 7:19. § (1) bekezdése alapján érvénytelen, mert az írásbeli magánvégrendelet elkészítésében az alperes közreműködött.

[42] Harmadlagosan annak megállapítását kérte, hogy a végrendelet a Ptk. 7:17. § (1) bekezdése alapján érvénytelen, tekintettel arra, hogy a végrendelet aláírásakor tanú2 tanú nem volt jelen. Kérte az alperes perköltségben marasztalását is.

[43] Arra az esetre, ha a másodfokú bíróság a megváltoztatás iránti kérelmei teljesítésére nem lát lehetőséget, az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróságnak új eljárásra, új határozat hozatalára utasítását indítványozta.

[44] Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a bizonyítékokat nem a kellő körültekintéssel értékelte, a keresetben előadott tényállást nem tárta fel teljeskörűen, így helytelen jogi következtetésekre jutott a határozata meghozatala során. Az elsőfokú ítélet iratellenes, az ítélet indoklása ellentmond az alperes és a tanúk tényelőadásainak.

[45] Az ítélet indoklása rögzíti, hogy „Mindkét végrendeleti tanú egybehangzó – és az alperes nyilatkozatával is összhangban lévő – tanúvallomása szerint az örökhagyó már korábban telefonon is beszélt velük arról a szándékáról, hogy végrendelkezni akar.” Az alperes a személyes meghallgatása során és később sem tett említést arról, hogy az örökhagyó telefonon egyeztetett volna a tanúkkal a végrendelkezési szándékát illetően. tanú2 tanú a 2023. április 5-ei tárgyaláson bírói kérdésre kifejezetten úgy nyilatkozott, hogy az örökhagyó vele sem telefonon, sem személyesen nem beszélt arról, hogy milyen tartalommal, kire kíván végrendelkezni. Egyik tanú sem tett olyan nyilatkozatot, hogy a végrendelet szövegét az örökhagyó szerkesztette meg.

[46] Az elsőfokú ítélet indoklása az alperes és a tanúk egyes – a per eldöntése szempontjából releváns – tényállításait nem tartalmazza, ugyanakkor tartalmaz olyan kijelentéseket, amelyek a tárgyalási jegyzőkönyvek alapján nem vagy ellentétes tartalommal hangzottak el. Az elsőfokú bíróság ezzel megsértette a Pp. 2. § (2) bekezdésében foglalt rendelkezési elvet, továbbá a Pp. 346. § (4)-(5) bekezdéseit.

[47] Az elsődleges kereseti kérelme annak megállapítására irányult, hogy az örökhagyó tévedett a végrendeleti nyilatkozatának tartalmában, illetve a végrendelet tartalma szerinti végrendeletet egyáltalán nem akart tenni.

[48] Az elsőfokú eljárásban az alperes a személyes meghallgatása során előadta, hogy az örökhagyó eredeti szándéka az volt, hogy minden hagyatékát az alperesre hagyja, de az alperes kifejezte azon akaratát, hogy ezt nem szeretné, és meggyőzte arról, hogy a felperesre is „hagyjon valamit”. Az alperes kérdés nélkül azt is elmondta, hogy kifejezetten kérte az örökhagyót, hogy a perbeli ingatlant ő örökölje meg. Az alperes arról is nyilatkozott, hogy az örökhagyónak korábban volt egy kézzel írt végrendelete is, amely azonban már nincs meg. Így az sem derült ki, hogy mi a kézzel írt végrendelet tartalma. Az alperes által előadottakból az következik, hogy az örökhagyó végakarata az volt, hogy minden hagyatékát az alperesre hagyja, de az alperes befolyásolására változtatott ezen.

[49] A végrendelet első mondata szerint a néhai a végrendeletet „minden befolyástól mentesen” tette meg, ami az alperes által előadottak alapján nem felel meg a valóságnak.

[50] Az írásbeli végrendelet szerint a végrendelet két példányban készült, amelyből egy példány az örökhagyónál maradt, egy példányt pedig az alperes részére adott át. Azon rendelkezés, hogy végrendeletből hány példány készüljön, és az kihez kerüljön éppúgy a végrendelkező akarata, mint az, hogy ki vagy kik örököljék a hagyatékát. A meghallgatott tanúk ellentétes nyilatkozatokat tettek arra vonatkozóan, hogy hány példány készült a végrendeletből, és az kihez került. A vallomások alapján azt lehet megállapítani, hogy az örökhagyó a végrendelet aláírását követően megváltoztatta a végrendeleti akaratát azzal, hogy arra kérte az egyik tanút, hogy a végrendelet egy példányát tegye el. Álláspontja szerint ez azt jelenti, hogy az írásbeli magánvégrendeletben tett nyilatkozatában – amely szerint a végrendelet egy példány nála marad, egyet pedig az alperes kap – tévedett, így a végrendelet a Ptk. 7:40. § (1) bekezdésének a) pontja alapján érvénytelen.

[51] Előadása szerint a perbeli adatok, az alperes személyes előadása szerint az örökhagyó eredeti szándéka az volt, hogy minden hagyatékát az alperes örökölje meg. Az alperes által említett kézzel írt végrendelet nem került elő, így azt sem tudni, hogy annak tartalma megegyezik a számítógéppel írt végrendelettel, vagy esetleg attól különböző.

[52] Az alperes előadásából megállapítható, hogy az alperes befolyásolta a végrendelet tartalmának – a végakaratának – kialakításában az örökhagyót. Az örökhagyó befolyástól mentes szabad akarata az volt, hogy mindenét az alperes örökölje meg. Ehhez képest az alperes befolyásolására a leírt végrendeletben már az alperes kérésének megfelelő végrendelkezést tette. Ez pedig tisztességtelen befolyásolásnak minősül. Ezzel összefüggésben hivatkozott a BH2020. 270. számú eseti döntésben foglaltakra.

[53] Hivatkozott arra is, hogy a testvére nem rendelkezett számítástechnikai ismeretekkel. Volt ugyan egy laptopja és nyomtatója, amelyet a volt felesége használt, de azt egyáltalán nem tudta kezelni. Kétséges tehát, hogy a számítógéppel szerkesztett végrendeletet valóban az örökhagyó írta és nyomtatta ki. Álláspontja szerint ebben az alperes segített neki, vagyis az alperes a végrendelkezés során közreműködött. Az állításának bizonyítására indítványozta tanú3 tanúkénti meghallgatását, aki szintén jól ismerte a néhait, és nyilatkozni tudott volna arról, hogy az örökhagyó semmilyen számítástechnikai, vagy szövegszerkesztői ismerettel nem rendelkezett.

[54] Előadta azt is, hogy a magánvégrendeletet tanú1 és tanú2 végrendeleti tanúk írták alá. A tanúk nyilatkozataiból megállapítható, hogy őket az örökhagyó az alperesen keresztül ismerte meg, és egyik tanúval sem ápolt szoros közeli barátságot. Ez már önmagában is kétséges teszi azt, hogy egy személyes nyilatkozat (a végrendelet) megtételében való közreműködésre az örökhagyó nem a családtagjai közül kér meg valakit, hanem az élettársa baráti köréből olyan személyeket, akiket alig ismer.

[55] A végrendeleti tanúk vallomásai között a végrendelkezés körülményeit illetően olyan lényeges eltérések voltak, amiből arra lehet következtetni, hogy tanú2 tanú a végrendelet aláírásakor nem volt jelen. Ezt az az életszerűtlen körülmény is erősíti, hogy a második Covid járvány hulláma idején az idős korú tanú2 az utazási korlátozások ellenére vonattal csak azért felutazott település1ről településre2, hogy a végrendeletet tanúként írja alá, holott az örökhagyónak település2-ön számtalan olyan közeli barátja és családtagja volt, aki alkalmas lehetett volna végrendeleti tanúnak.

[56] A jogi képviselője a végrendelet tartalmát és a végrendelkezés körülményeit illetően ugyanazokat a kérdéseket tette fel a tanúknak, azokra a tanúk egymásnak ellentmondó válaszokat adtak. A tanúk szembesítése is csak részben vezetett eredményre.

[57] Kiemelte, hogy tanú2 a meghallgatásakor a bíróság és a jogi képviselők kérdéseire hezitálás nélkül egyértelmű és határozott válaszokat adott, nem hivatkozott az időmúlásra, az idős korára, a tényelőadásai során nem bizonytalankodott. A tanú a szembesítés során kezdett el a korábbi nyilatkozatai vonatkozásában magyarázkodni, és a szembesítés során a felsorolt öt kérdésben továbbra is tanú1 tanú nyilatkozataival ellentétes nyilatkozatokat tett.

[58] Az. elsőfokú ítélet indoklása kifejezetten rögzítette, hogy a végrendeleti tanúk vallomásai között ellentmondások vannak, amelyeket a szembesítéssel is csak részben lehetett feloldani, ennek ellenére az elsőfokú bíróság mindkét tanúvallomást – megítélése szerint szubjektív mérlegeléssel – aggálytalannak minősítette. Az ítélet iratellenes, abban a tanúk nem azon kijelentései szerepelnek, mint amelyeket a 2023. április 5-ei jegyzőkönyv tartalmaz.

[59] Mindezek alapján azt kérte, hogy a Fővárosi Ítéltábla a Pp. 369. § (3) bekezdésének *a)* pontja alapján a tanúbizonyítások eredményét minősítse okszerűtlennek, amennyiben pedig erre lehetőséget nem lát, a tanúvallomások közötti lényeges, a végrendelet alaki érvényességét érintő ellentmondások feloldása érdekében a Pp. 369. § (3) bekezdésének *b)* pontja alapján a másodfokú eljárásban hallgassa meg tanú1 és tanú2 tanúkat, és a tanúvallomásokra tekintettel – szükség szerint – módosítsa vagy egészítse ki a tényállást.

[60] A Pp. 369. § (3) bekezdésének *b)* pontja alapján indítványozta tanú3 tanúként meghallgatását a másodfokú eljárásban annak a ténynek a bizonyítására, hogy az örökhagyó nem értett a számítógép kezeléshez, a szövegszerkesztéshez, ezért a végrendelet számítógéppel történő elkészítéséhez segítségre szorult. Hivatkozott arra, hogy a tanú meghallgatását az elsőfokú eljárásban nem kifejezetten a családi kapcsolatok feltárása és igazolása céljából indítványozta, hanem az egyik kereseti kérelmének alátámasztására. Így az elsőfokú bíróság a tanúbizonyítás elutasításával elzárta őt a kereseti kérelmében foglaltak bizonyításának a lehetőségétől.

[61] Érvelése szerint az elsőfokú bíróság a tárhelyszolgáltató megkeresésére vonatkozó bizonyítási indítványát félreértelmezte. Az indítvány nem csak arra vonatkozott, hogy a tárhelyszolgáltató igazolja, hogy mikor és kinek küldött e-mailt az örökhagyó, az elküldött, vagy kapott e-mailek tartalma az, amelyből következtetéseket lehetett volna levonni.

[62] Az alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását és a felperes másodfokú perköltségben marasztalását kérte.

[63] Érvelése szerint a Ptk. biztosítja a végintézkedés szabadságát. Az örökhagyó ennek alapján az írásbeli magánvégrendelet érvényességi kellékeinek megfelelő formában készített végintézkedéssel az általa nevesített vagyontárgyakat rá hagyta. A felperes állításával ellentétben az örökhagyó egyáltalán nem kívánta, hogy kizárólagos törvényes örököse az iránta nem érdeklődő, vele rendszeres kapcsolatot nem tartó, betegségéről és egészségi állapotáról csak felületes ismeretekkel rendelkező felperes legyen.

[64] Az örökhagyót a vele 4 éve együtt élő alperes ápolta, különböző orvosi vizsgálatokra és felülvizsgálatokra rendszeresen elkísérte. Az örökhagyóban ezért már korábban megfogalmazódott az a szándék, hogy végrendelkezéssel gondoskodjon élettársáról, halála esetére ráhagyva lakását. Belátási képességeinek teljes birtokában, szabad akaratából, befolyásolásmentesen rendelkezett vagyona felől, amikor leírta végakarátát.

[65] Az elsőfokú eljárásban az alperes a 2022. július 6-i tárgyaláson, tanú1 és tanú2 végrendeleti tanúk pedig a 2023. április 5-i tárgyaláson egybehangzóan nyilatkoztak a végrendelet megtételének helyével és idejével kapcsolatban. Mindketten elmondták, hogy az 2020 augusztusában, az örökhagyó lakásában, a földszinti nappaliban történt. Ugyancsak egybehangzóan adták elő, hogy az örökhagyó befolyásolásmentesen végrendelkezett, az

előzetesen megfogalmazott szöveget nyomtatta ki, amelyet aláírt, majd azt követően a végrendeleti tanúk is aláírták. A felperes fellebbezésében nem tudott olyan mondatot idézni a tárgyalási jegyzőkönyvekből, illetve az elsőfokú ítéletből, amely alapján akár csak következtetni is lehetne arra, hogy a végrendelet szövegét nem az örökhagyó, hanem másik személy szerkesztette volna meg.

[66] A felperes nem bizonyította azt az állítását, miszerint az örökhagyó tévedett a végrendelet tartalmában, illetve végrendeletet egyáltalán nem akart tenni. Egy az élettársak közötti, a végrendelet megtételét több hónappal megelőző beszélgetést nem lehet olyan körülményként értékelni, amely az örökhagyó akaratának befolyásolására alkalmas.

[67] Nem keletkezett érvénytelenségi okot az sem, hogy az örökhagyó a két példányban készült végrendelet közül a másodpéldányt végül nem az alperesnek, hanem tanúlnak adta oda. Ez ugyanis tartalmi tévedésre nem enged következtetni, mivel a végrendelet őrzőjének személye nem keletkezett jogot a hagyatékátadás vagy az öröklés során a hagyaték elemeivel kapcsolatban.

[68] A felperes azon állítását, hogy tanú2 tanú nem volt jelen a végrendelet aláírásánál, az érintett tanúvallomása, a másik végrendeleti tanú és az alperes nyilatkozata is cáfolja. A felperes olyan részletkérdésekbe próbál belekapaszkodni, amelyekre való pontos emlékezés hiánya nem cáfolja meg azt a tényt, hogy a magánvégrendelet megtétele a Ptk. 7:17. §-ban meghatározott feltételekkel érvényesen megtörtént. Az alperes is és a két végrendeleti tanú is 75 év feletti személy, akikről koruknál fogva sem várható el az, hogy a három évvel korábban történt végrendelkezéshez kapcsolódó minden körülményre teljesen egyformán emlékezzenek. Az alperes és a végrendeleti tanúk igazmondását éppen az igazolja, hogy nem tettek szóról-szóra egyező, minden részletben teljesen összehangolt vallomást, hanem tőlük telhetően igyekeztek visszaemlékezni a 2020 augusztusában történtekekre.

[69] A fellebbezés alaptalan.

[70] Az elsőfokú bíróság ítéletének nem volt fellebbezés hiányában jogerőre emelkedett rendelkezése [Pp. 358. § (5) bekezdése], ezért azt a másodfokú felülbírálat teljes terjedelmében érintette a fellebbezési kérelem és ellenkérelem korlátai között [Pp. 370. § (1) bekezdése]. A Fővárosi Ítéltábla a jogorvoslati kérelmet a Pp. 376. § (1) bekezdés a) pontja alapján tárgyaláson bírálta el.

[71] Az ítéltábla a fellebbezési kérelemben és ellenkérelemben foglaltakra tekintettel megváltoztatta a fellebbezési kérelmek vizsgálatának sorrendjét, mivel azokat a felperes eshetőlegesen terjesztette elő, így az elbírálás kért sorrendje a másodfokú bíróságot nem kötötte. Az alperes másodlagos kérelmében az ügy érdemét érintő, lényeges eljárási szabálysértést állított, így a Fővárosi Ítéltábla elsőként vizsgálta, hogy emiatt helye van-e az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésének.

[72] Megállapította, hogy a felperes által állított szabálysértések – még megvalósulásuk esetében sem – adnak alapot a hatályon kívül helyezésre, mert a bizonyítás állított esetleges hiányosságai a másodfokú eljárásban is orvosolhatóak lennének.

[73] A Pp. 369. § (3) bekezdés a) és b) pontjaira alapított anyagi jogi felülbírálat körében ugyanakkor a másodfokú bíróság azt állapította meg, hogy a bizonyítás részbeni megismétlése, további bizonyítás lefolytatása nem szükséges, a bizonyítás eredménye nem okszerűtlen. Az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, annak módosítására, illetve kiegészítésére nincs szükség, a megállapított tényekből eltérő jogi következtetés nem vonható le.

[74] A Fővárosi Ítéltábla abból indult ki, hogy a fellebbezési eljárásban a bizonyítás eredményének felülmérlegelése fő szabály szerint csak akkor lehetséges, ha az okszerűtlen, vagyis jogszabálysértő. [Pp. 369. § (3) bekezdés a) pont] Szűk értelemben vett

felülmérlegelésre, azaz a jogszabálysértés megállapítása nélkül a mérlegelés megváltoztatására nincs lehetőség.

[75] A perben az érvénytelenségi okok körében állított valamennyi jelentős tény vonatkozásában a felperes érdekében áll, hogy azokat a bíróság valósnak fogadja el, a bizonyítás elmaradásának vagy sikertelenségének következményeit is ő viseli [Pp. 265. § (1) bekezdés].

[76] A felperesnek az érvénytelenség körében négy állítása volt: az örökhagyó tévedett a végrendeleti nyilatkozata tartalmában, illetve a végrendelet tartalma szerinti végrendeletet egyáltalán nem akart tenni [Ptk. 7:40. § (1) bekezdés a) pont]; a végrendelet megtételére az örökhagyót az alperes tisztességtelen befolyással bírta rá [Ptk. 7:40. § (1) bekezdés c) pont]; az alperes a végrendelkezésénél közreműködött [Ptk. 7:19. § (1) bekezdés]; tanú2 végrendeleti tanú a végrendelet aláírásakor nem volt jelen [Ptk. 7:17. § (1) bekezdés].

[77] A másodfokú bíróság megállapítása szerint az elsőfokú bíróság a per eldöntése szempontjából jelentős valamennyi tény vonatkozásában okszerűen, a logika szabályainak megfelelően értékelte a bizonyítékokat. Ítélete alapján ez az értékelő tevékenység nyomon követhető, a mérlegelésnél figyelembe vett szempontok egyértelműen feltárhatók. A felperes további bizonyítási indítványainak elutasítását az elsőfokú bíróság megindokolta, ezekkel az indokokkal a másodfokú bíróság is egyetértett. A kért bizonyítás lefolytatásának a perben jelentős tények megállapítása szempontjából jelentősége nem volt, tanú3 tanú meghallgatása, illetve a Gmail.com tárhelyszolgáltatójának megkeresése az ügy eldöntése szempontjából jelentős tények bizonyítására nem volt alkalmas a perben addig feltárt tényekre is tekintettel.

[78] Az elsőfokú bíróság nem tett iratellenes megállapításokat az örökhagyó végrendelkezési szándéka vonatkozásában. Az elsőfokú bíróság a végrendeleti tanúk vallomására alapozta azt, hogy az örökhagyó velük már korábban is beszélt telefonon a végrendelkezési szándékáról. Ebben a körben a tanúk vallomását a jegyzőkönyvben rögzítetteknek megfelelően ismertette. tanú2 vonatkozásában ezt a megállapítást a tanú azon előadására alapozta, miszerint az örökhagyó őt többször is kereste telefonon azzal a kéréssel, hogy legyen tanú a végrendelet tételénél. Ilyen előadása pedig a tanúnak a jegyzőkönyv tanúsága szerint valóban volt. Azt adta elő, hogy „Jó pár hónappal az aláírást megelőzően felhívott telefonon, hogy most már aktuális lenne aláírni a végrendeletet” (26.P.21.872/2021/25. számú jegyzőkönyv 5. oldal).

[79] A tanúk nyilatkozata abban is egybehangzó volt, hogy a végrendelet már készen volt (a számítógépen meg volt szerkesztve), azt az örökhagyó a jelenlétükben nyomtatta ki, és így írták alá. A peradatoknak nem mond ellent az elsőfokú bíróság azon megállapítása, hogy a végrendeletet az örökhagyó szerkesztette a számítógépen. A tanúk állították, hogy az örökhagyó kapcsolta be a gépet és nyomtatta ki a dokumentumot, valamint azt is, hogy e-mailben is tartottak kapcsolatot egymással, amiből következően az örökhagyónak számítógépes ismeretekkel rendelkeznie kellett. Az alperes csatolt olyan e-maileket is, amelyeket az örökhagyó maga küldött, különböző hivatalos ügyeit intézve. tanú3 tanúvallomásától ettől eltérő bizonyíték nem volt várható.

[80] Az elsődleges kereseti kérelme körében előadott hivatkozás tekintetében a felperes az örökhagyó tévedését, illetve a végrendelkezési akaratának hiányát arra alapította, hogy az örökhagyó eredeti akarata – az alperes előadása szerint – az volt, hogy minden vagyonát az alperesre hagyja, ám az alperes kérésére ezt az akaratát megváltoztatta és a végrendeletben csak a ingatlan címe ingatlant, az abban lévő ingóságokat és a hozzá tartozó teremgarázs beállóhelyet hagyta az alperesre. Az, hogy az alperes kifejezte azon akaratát, hogy az örökhagyó ne a teljes vagyonát, hanem annak csak egy részét hagyja rá, nem alapozza meg sem a végrendelet tartalmában való tévedést, sem a végrendelkezési akarat

hiányát [Ptk. 7.40. § (1) bekezdés *a*) pont]. Az örökhagyó tévedése az örökösnevezés, illetve a hagyatéki juttatás tekintetében nem állapítható meg. Az pedig, hogy a végrendelet egy példányát a végrendeletben foglaltaktól eltérően tanúl kapta-e meg, a végrendelet érdemi nyilatkozatának tartalmát nem érinti, az örökösnevezést, a hagyatéki juttatást nem befolyásolja, így a nyilatkozat tartalmában való tévedést nem jelent.

[81] Az elsőfokú bíróság helyes jogértelmezés eredményeként állapította meg, hogy önmagában a végrendelet tartalmának az örökössel való megbeszélése a Ptk. 7:40. § (1) bekezdés *c*) pontja szerinti tisztességtelen befolyásolást nem jelent (másodlagos kereseti kérelem). Nem bizonyított tény, hogy az örökhagyó egyáltalán nem kívánt végrendelkezni. A felperes maga hivatkozott az alperes azon előadására, hogy az örökhagyó a teljes vagyont az alperesre kívánta hagyni, amiből egyértelműen következik, hogy az örökhagyónak volt végrendelkezési akarata. Ehhez képest az, hogy az alperes kifejezte azt a kívánságát, hogy a teljes vagyont nem kívánja örökölni, tisztességtelen befolyásnak nem tekinthető.

[82] A felperes ugyancsak nem bizonyította azt az állítását, hogy a végrendeletet nem az örökhagyó írta a számítógépen és nem is ő nyomtatta ki (harmadlagos kereset). Az elsőfokú bíróság részletesen megindokolta, hogy ezt az állítást miért nem látta bizonyítottnak, e körben a végrendeleti tanúk vallomását miért fogadta el, és a felajánlott további bizonyítást miért nem rendelte el. Az erre vonatkozó bizonyítékok értékelése nem okszerűtlen, nem jogszabálysértő, további bizonyítás lefolytatásának sincs indoka. Az alperes Ptk. 7:19. § (1) bekezdése szerinti érvénytelenségi ok fennállását, az alperes végrendelkezésnél történő – jogilag értékelhető – közreműködését a felperes nem bizonyította.

[83] A negyedleges kereset körében a felperes az alaki hibát arra alapította, hogy tanú2 végrendeleti tanú nem volt jelen a végrendelet aláírásakor [Ptk. 7:17. § (1) bekezdés *b*) pont]. A felperes e tényállítását az életszerűtlenséggel és azzal indokolta, hogy a két végrendeleti tanú a végrendelkezés körülményeit illetően egymásnak ellentmondó vallomásokat tett. A tanúk előadásai között a végrendelet aláírásának helyszínére érkezés, a végrendelet aláírásnak részletes menete (ki, hol tartózkodott az aláírásakor, mikor kapcsolták be a számítógépet stb.) tekintetében valóban voltak ellentmondások, amelyeket a szembesítés sem oldott fel. Ugyanakkor a per eldöntése szempontjából jelentős tény, tanú2 helyszínen tartózkodása vonatkozásában a vallomások egyezők voltak, a vallomásokat az elsőfokú bíróság a Pp. 279. § (1) bekezdése alapján mérlegelte, a mérlegelés szempontjait ítéletében részletesen kifejtette.

[84] A mérlegelés nem okszerűtlen, a logika szabályainak nem mond ellent, és az egyéb peradatokkal sem ellentétes, továbbá a másodfokú bíróság megállapítása szerint eltérő következtetésre a tanúk ismételt meghallgatásával sem lehet jutni.

[85] Mindezek alapján felülmérlegelésre nem került sor, az elsőfokú ítélet megváltoztatásának nincs helye.

[86] Erre tekintettel a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú ítéletet a Pp. 383. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

[87] A felperes fellebbezése eredménytelen, a felperes a másodfokú eljárásban is pervesztes. A pervesztes felperest a másodfokú bíróság a Pp. 83. § (1) bekezdése alapján kötelezte az alperes részére a képviselte ellátásával összefüggésben másodfokú perköltség megfizetésére. Az ügyvédi munkadíj összegét a Pp. 81. § (1), (2) és (5) bekezdése, valamint a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 2. § (1) bekezdés *a*) pontja alapján a megbízási szerződésben kikötött összegben állapította meg.

[88] A pertárgy értéke 71.500.000 forint, az ennek alapján az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (továbbiakban: Itv.) 46. § (1) bekezdés alapján számított 2.500.000 forint

fellebbezési illetéket a felperesnek kell megfizetnie a polgári és közigazgatási bírósági eljárás során meg nem fizetett illeték és állam által előlegezett költség megfizetéséről szóló 30/2017. (XII. 27.) IM rendelet 3. § (2) bekezdése szerint.

[89] Az egyes adótörvények módosításáról szóló 2022. évi XLV. törvény 70. §-ával megállapított Itv. 78. §-ának (4) bekezdése alapján a fizetendő illeték a bírósági határozat jogerőre emelkedésétől – a jelen esetben az ítéltáblai határozat meghozatalának napjától – számított 60. napon esedékes.

[90] A másodfokú bíróság tájékoztatja a felperest, hogy az illeték megfizetése során az illetékfizetési kötelezettséget tartalmazó jogerős bírósági határozatot hozó bíróság megnevezését, a bírósági ügyszámot, valamint a fizetésre kötelezett adóazonosító számát közleményként fel kell tüntetni. Amennyiben az illeték megfizetésére történő felhívásnak önként nem tesz eleget a megjelölt határidőben, az illeték behajtására és megfizetésére az Itv. és az adóigazgatási eljárásokra irányadó jogszabályok rendelkezéseit kell alkalmazni. Az illetékbevételei számla száma:10032000-01070044-09060018.

Budapest, 2023. szeptember 21.

Dr. Kovács Helga s.k.
a tanács elnöke

Dr. Kovács Éva s.k.
előadó bíró

Az aláírásban akadályozott
Dr. Mózsik Tímea bíró helyett
Dr. Kovács Helga s.k.
a tanács elnöke